

CHUYÊN ĐỀ

PHÁP LUẬT KẾ TOÁN và TỔ CHỨC CÔNG TÁC KẾ TOÁN

GV: Th.s. Lê Thị Minh Châu

1

PHÁP LUẬT KẾ TOÁN

- ❖ Bản chất, vai trò của kế toán
- ❖ Khái quát chung về hệ thống pháp luật kế toán VN
- ❖ Những nội dung cơ bản của hệ thống pháp luật về kế toán:
 - ◆ Luật Kế toán và các văn bản hướng dẫn
 - ◆ Chuẩn mực kế toán Việt nam
 - ◆ Chế độ kế toán

3

Nội dung:

❖ Pháp luật kế toán:

- ◆ Tổng quan về hệ thống pháp luật kế toán
- ◆ Nội dung cơ bản của Luật Kế toán và các văn bản hướng dẫn
- ◆ Hệ thống Chuẩn mực Kế toán Việt Nam
- ◆ Các chế độ kế toán hiện hành

❖ Tổ chức công tác kế toán trong DN:

- ◆ Một số nguyên tắc và yêu cầu
- ◆ Khuôn khổ pháp lý
- ◆ Nội dung tổ chức Kế Toán trong DN

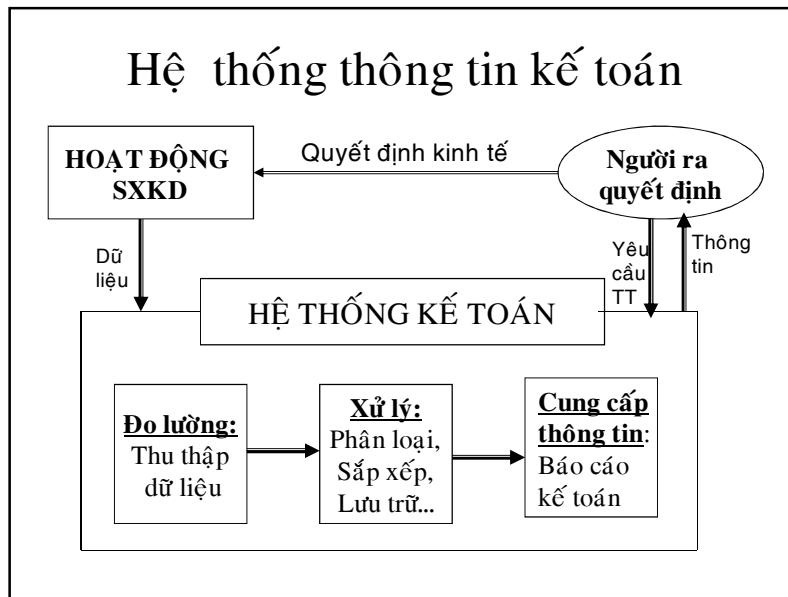
2

KẾ TOÁN

- Một hệ thống thông tin -

- ❖ Kế toán là việc thu thập, xử lý, kiểm tra, phân tích và cung cấp thông tin kinh tế, tài chính dưới hình thức giá trị, hiện vật và thời gian lao động (Luật KT)
- ❖ Kế toán là một hệ thống thông tin: đo lường, xử lý và cung cấp thông tin có ích cho việc ra các quyết định kinh tế
- ❖ Kế toán:
 - ◆ Một khoa học
 - ◆ Một công cụ quản lý

4

Các tổ chức lập quy về kế toán

- ✿ Quốc hội: ban hành Luật kế toán
- ✿ Chính phủ: ban hành các Nghị định hướng dẫn thi hành Luật kế toán
- ✿ Bộ Tài chính:
 - ◆ Quản lý về mặt nhà nước đối với công tác kế toán
 - ◆ Ban hành các Chuẩn mực kế toán
 - ◆ Ban hành chế độ kế toán doanh nghiệp
 - ◆ Ban hành các thông tư hướng dẫn thực hiện chuẩn mực và chế độ kế toán
- ✿ Tổ chức nghề nghiệp: Hội kế toán – Kiểm toán Việt Nam

6

Hệ thống văn bản quy phạm pháp luật

Văn bản pháp luật	Cơ quan ban hành	Ý nghĩa pháp lý
LUẬT KẾ TOÁN	Quốc hội	Những quy định kế toán được luật hóa; nền tảng để xây dựng chuẩn mực, chế độ KT
Các nghị định	Chính phủ	Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật
Hệ thống chuẩn mực kế toán	Bộ Tài chính	Các quy định, mục tiêu về kế toán
Chế độ và văn bản hướng dẫn	Bộ Tài chính; Các bộ, ngành	Quy định cụ thể cho các DN và từng ngành, từng lĩnh vực

Ý nghĩa

- ✿ Thống nhất quản lý đối với KT
- ✿ Tạo hành lang pháp lý cho các hoạt động nghề nghiệp KT
- ✿ Giám sát chặt chẽ mọi hoạt động kinh tế tài chính
- ✿ Tạo môi trường thông tin trung thực, đầy đủ
- ✿ Lành mạnh hóa các quan hệ kinh tế - xã hội
- ✿ ...

8

LUẬT KẾ TOÁN VN

- ❖ Ban hành năm 2003, có hiệu lực từ 01/01/2004
- ❖ 7 chương, 64 điều
- ❖ Những điểm mới:
 - ◆ Phạm vi điều chỉnh và đối tượng áp dụng: rộng
 - ◆ Thừa nhận hàng loạt khái niệm, nguyên tắc và hoạt động của KT trong nền kinh tế thị trường
 - ◆ Vai trò của người đại diện theo pháp luật của đơn vị kế toán được làm rõ
 - ◆ Chính thức thừa nhận hoạt động nghề nghiệp kế toán

9

LUẬT KẾ TOÁN VIỆT NAM

- ❖ Chương I: Những quy định chung
- ❖ Chương II: Nội dung công tác kế toán
- ❖ Chương III: Tổ chức bộ máy KT và người làm KT
- ❖ Chương IV: Hoạt động nghề nghiệp KT
- ❖ Chương V: Quản lý nhà nước về kế toán
- ❖ Chương VI: Khen thưởng và xử lý vi phạm
- ❖ Chương VII: Điều khoản thi hành

10

NGHỊ ĐINH 129/2004 - một số nội dung cơ bản -

- ❖ Đối tượng KT thuộc hoạt động KD
- ❖ trách nhiệm quản lý, sử dụng, cung cấp thông tin, tài liệu KT
- ❖ Chứng từ KT
- ❖ Sổ KT
- ❖ Báo cáo TC
- ❖ Bảo quản, lưu trữ, tiêu hủy tài liệu KT
- ❖ Bố trí, bãi miễn kế toán trưởng
- ❖ Thuê làm KT, thuê làm KTT
- => Quy định chi tiết một số điều của Luật KT áp dụng trong lĩnh vực kinh doanh

11

CHUẨN MỰC KẾ TOÁN VN

- ❖ Chuẩn mực kế toán là những qui ước, những nguyên tắc, những thủ tục được công nhận như những hướng dẫn cho nghề nghiệp kế toán trong việc chọn lựa các kỹ thuật để ghi chép, soạn thảo báo cáo tài chính và đánh giá chất lượng công việc kế toán.

12

Các chuẩn mực kế toán Việt Nam

* Ban hành đợt 1 (theo quyết định số 149/2001/QĐ – BTC ngày 31/12/2001)

- ◆ CM 02: Hàng tồn kho
- ◆ CM 03: TSCĐ hữu hình
- ◆ CM 04: TSCĐ vô hình
- ◆ CM 14: Doanh thu và thu nhập khác

13

Các chuẩn mực kế toán Việt Nam

* Ban hành đợt 2, theo QĐ165/2002/QĐ-BTC ngày 31/12/2002)

- ◆ CM 01: Chuẩn mực chung
- ◆ CM 06: Thuê tài sản
- ◆ CM 10: Ảnh hưởng của việc thay đổi tỷ giá hối đoái
- ◆ CM 15: Hợp đồng xây dựng
- ◆ CM 16: Chi phí đi vay
- ◆ CM 24: Báo cáo lưu chuyển tiền tệ

14

Các chuẩn mực kế toán Việt Nam

* Ban hành đợt 3, theo QĐ 234/2003/QĐ-BTC ngày 30/12/2003

- ◆ CM 05: Bất động sản đầu tư
- ◆ CM 07: Kế toán các khoản đầu tư vào Cty liên kết
- ◆ CM 08: Thông tin TC về những khoản vốn góp liên doanh
- ◆ CM 21: Trình bày Báo cáo tài chính
- ◆ CM 25: BCTC hợp nhất và KT khoản đầu tư vào Cty con
- ◆ CM 26: Thông tin về các bên liên quan

15

Các chuẩn mực kế toán Việt Nam

* Ban hành đợt 4, theo QĐ 12/2005/QĐ-BTC ngày 15/02/2005

- ◆ CM 17: Thuế thu nhập doanh nghiệp
- ◆ CM 22: Trình bày bổ sung BCTC của ngân hàng và tổ chức tài chính tương tự
- ◆ CM 23: Các sự kiện phát sinh sau ngày kết thúc kỳ kế toán năm
- ◆ CM 27: Báo cáo tài chính giữa niên độ
- ◆ CM 28: Báo cáo bộ phận
- ◆ CM 29: Thay đổi chính sách kế toán, ước tính kế toán và các sai sót

16

Các chuẩn mực kế toán Việt Nam

❖ Ban hành đợt 5, theo QĐ 100/2005/QĐ-BTC ngày 28/12/2005

- ◆ CM 11: Hợp nhất kinh doanh
- ◆ CM 18: Các khoản dự phòng, tài sản và nợ tiềm tàng
- ◆ CM 19: Hợp đồng bảo hiểm
- ◆ CM 30: Lãi trên cổ phiếu

17

Các thông tư hướng dẫn

- ❖ Thông tư 20/2006/TT-BTC ngày 20/03/2006: Hướng dẫn thực hiện các CM ban hành đợt 4;
- ❖ Thông tư 21/2006/TT-BTC ngày 20/03/2006: Hướng dẫn thực hiện các CM ban hành đợt 5;
- ❖ Thông tư 161/2007/TT-BTC ngày 31/12/2007: Hướng dẫn thực hiện các CM ban hành các đợt 1, 2 và 3.

18

CHẾ ĐỘ KẾ TOÁN

❖ Nội dung:

- ◆ Hệ thống tài khoản kế toán;
- ◆ Hệ thống Báo cáo tài chính
- ◆ Chế độ chứng từ kế toán;
- ◆ Chế độ sổ kế toán.

19

Chế độ kế toán DN: hai hệ thống

❖ Chế độ kế toán DN:

- ◆ Ban hành theo Quyết định số: 15/2006/QĐ-BTC ngày 20 tháng 03 năm 2006 của Bộ trưởng Bộ Tài chính (thay thế cho QĐ 1141TC/QĐ/CDKT ngày 01/11/1995 và QĐ 167/2000/QĐ-BTC ngày 25/10/2000)

❖ Chế độ kế toán doanh nghiệp nhỏ và vừa:

- ◆ Ban hành theo Quyết định số QĐ 48/2006/QĐ-BTC ngày 14/9/2006 của Bộ trưởng bộ Tài Chính (Thay thế cho quyết định số 144/2001/QĐ-BTC ngày 21/12/2001 của Bộ trưởng Bộ Tài chính)

❖ Chế độ và văn bản hướng dẫn kế toán đặc thù

20

CM Kế toán với Chế độ kế toán

- ❖ DN thực hiện chế độ KT theo Quyết định 15/2006: áp dụng đầy đủ 26 CM
 - ❖ DN thực hiện chế độ KT theo Quyết định 48/2006:
 - ♦ Áp dụng đầy đủ: 07 CM
 - ♦ Áp dụng không đầy đủ: 13 CM
 - ♦ Không áp dụng 07 CM
- => Vấn đề của DN: lựa chọn, áp dụng chế độ KT nào?

21

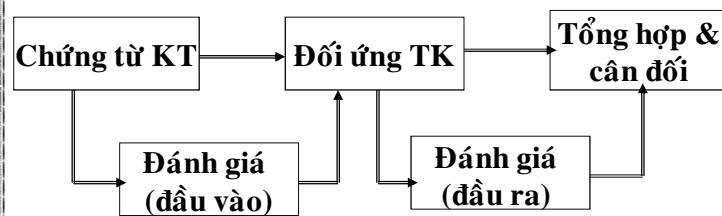
TỔ CHỨC KẾ TOÁN TRONG DN

- ❖ Lý luận chung về tổ chức kế toán
 - ♦ Hệ thống thông tin kế toán
 - ♦ Một số nguyên tắc và yêu cầu
- ❖ Tổ chức kế toán trong DN
- ❖ Vai trò của kế toán trưởng

22

Các phương pháp của kế toán

- ❖ Phương pháp lập chứng từ kế toán
- ❖ Phương pháp đánh giá các đối tượng KT
- ❖ Phương pháp đối ứng tài khoản
- ❖ Phương pháp tổng hợp và cân đối KT

23

Tổ chức kế toán trong DN

- ❖ Tổ chức công việc
 - ❖ Tổ chức vận dụng các phương pháp
 - ❖ Tổ chức con người và thiết bị
- => Để hệ thống kế toán thực hiện được các vai trò, nhiệm vụ và mục tiêu của hệ thống

24

Nội dung của tổ chức kế toán

- ❖ **Tổ chức công tác kế toán:** Quy định nội dung, công việc kế toán phải làm và những phương pháp phải thực hiện để đạt được mục tiêu của hệ thống
- ❖ **Tổ chức bộ máy kế toán:** Phân chia, sắp xếp các bộ phận trong hệ thống kế toán: nhân sự, thiết bị, nhiệm vụ và mối quan hệ giữa các bộ phận trong việc thực hiện nhiệm vụ chung của hệ thống

25

Một số yêu cầu

- ❖ Nắm vững chức năng, nhiệm vụ và các phương pháp của kế toán;
- ❖ Tuân thủ những quy định pháp lý về kế toán và tổ chức kế toán;
- ❖ Am hiểu về doanh nghiệp:
 - ♦ Hình thức pháp lý;
 - ♦ Ngành nghề, chức năng kinh doanh;
 - ♦ Môi trường hoạt động;
 - ♦ Điều kiện và môi trường của hệ thống kế toán
 - ♦ ...

26

Một số nguyên tắc cần quán triệt

- ❖ Nguyên tắc hiệu quả:
Thông tin tốt nhất với chi phí thấp nhất
- ❖ Nguyên tắc kiểm soát:
 - ♦ Kiểm soát kế toán
 - ♦ Kiểm soát quản lý
- ❖ Nguyên tắc thống nhất
- ❖ Nguyên tắc linh hoạt

27

NỘI DUNG TỔ CHỨC CÔNG TÁC KT

- ❖ Tổ chức hệ thống chứng từ kế toán
- ❖ Tổ chức hệ thống tài khoản kế toán sử dụng
- ❖ Tổ chức hệ thống sổ kế toán
- ❖ Tổ chức cung cấp thông tin thông qua các báo cáo kế toán
- ❖ Tổ chức công tác kế toán chi phí - giá thành
- ❖ Tổ chức kiểm kê tài sản
- ❖ Tổ chức kiểm tra kế toán
- ❖ Bảo quản, lưu trữ tài liệu kế toán
- ❖ Công việc KT trong các trường hợp chia, tách, hợp nhất, sáp nhập, chuyển đổi, giải thể ...
- ❖ ...

28

Tổ chức hệ thống chứng từ kế toán

- ✿ Chứng từ kế toán: ý nghĩa, phân loại, nội dung, yêu cầu ...
- ✿ Khuôn khổ pháp lý:
 - Luật kế toán: chương II, mục 1: Chứng từ kế toán
 - Chế độ chứng từ kế toán

29

Tổ chức hệ thống chứng từ kế toán

- ✿ Xây dựng danh mục chứng từ kế toán sử dụng
- ✿ Quản lý và sử dụng biểu mẫu chứng từ
- ✿ Hướng dẫn các bộ phận liên quan thực hiện đúng chế độ chứng từ kế toán
- ✿ Lập và tổ chức thực hiện quy trình luân chuyển chứng từ
- ✿ Tổ chức xử lý chứng từ ở phòng kế toán
- ✿ Tổ chức bảo quản và lưu trữ chứng từ

30

Tổ chức hệ thống tài khoản KT

- ✿ Khuôn khổ pháp lý:
 - Luật kế toán: Chương II, mục 2: tài khoản kế toán và sổ kế toán
 - Hệ thống tài khoản kế toán:
 - QĐ 15/2006/QĐ-BTC ngày 20/03/2006, hay
 - QĐ 48/2006/QĐ-BTC
 - Chế độ kế toán của các bộ, ngành KD đặc thù

31

Tổ chức hệ thống tài khoản KT

- ✿ Căn cứ các quy định pháp lý và yêu cầu quản lý của DN => xây dựng danh mục TK cấp I, cấp II
- ✿ Xây dựng danh mục TK chi tiết: cần xem xét:
 - Thông tin phục vụ yêu cầu quản trị DN
 - Thông tin đáp ứng yêu cầu quản lý tài sản, công nợ...
 - Thông tin phục vụ yêu cầu phân cấp quản lý và hạch toán kinh tế nội bộ
 - Tính hiệu quả và khả thi của việc tổ chức các TK chi tiết

32

Tổ chức hệ thống sổ kế toán

★ Khuôn khổ pháp lý:

- Luật kế toán: Chương II, mục 2: Tài khoản kế toán và sổ kế toán

● Chế độ sổ kế toán:

- Sổ kế toán và các loại sổ kế toán
- Mở sổ và ghi sổ kế toán
- Sửa chữa, điều chỉnh sổ kế toán
- Các hình thức kế toán và sự lựa chọn hình thức kế toán

33

Hình thức kế toán

- ★ Hình thức kế toán: là việc tổ chức hệ thống sổ kế toán bao gồm số lượng sổ, kết cấu sổ và mối quan hệ giữa các loại sổ trong việc ghi chép, tổng hợp các số liệu từ chứng từ gốc để cung cấp các chỉ tiêu lập báo cáo kế toán.

34

Hình thức kế toán

★ Các hình thức kế toán:

- Hình thức kế toán NHẬT KÝ CHUNG
- Hình thức kế toán NHẬT KÝ – SỔ CÁI
- Hình thức kế toán CHỨNG TỪ GHI SỔ
- Hình thức kế toán NHẬT KÝ CHỨNG TỪ
- Hình thức kế toán trên máy vi tính

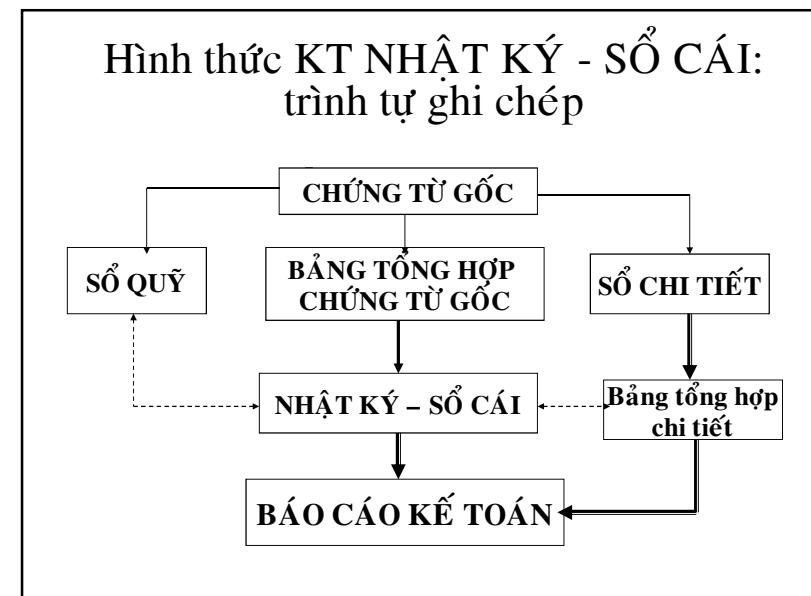
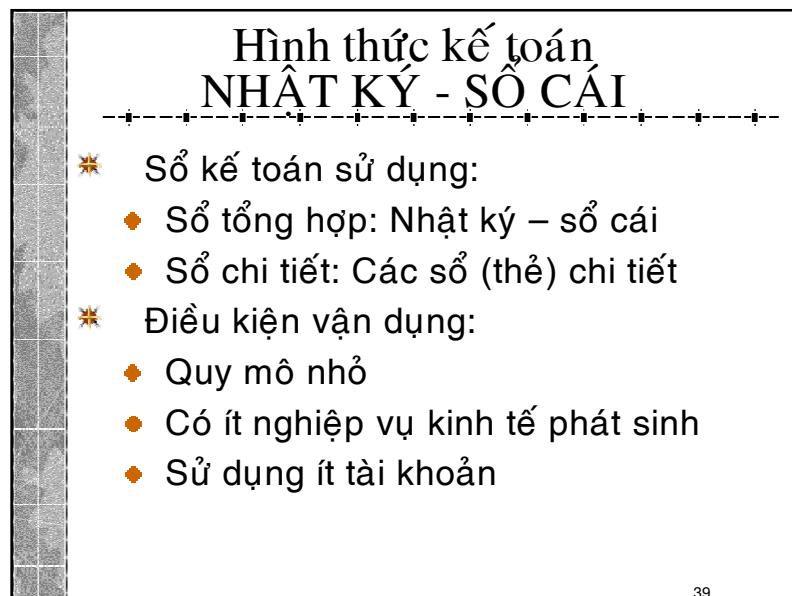
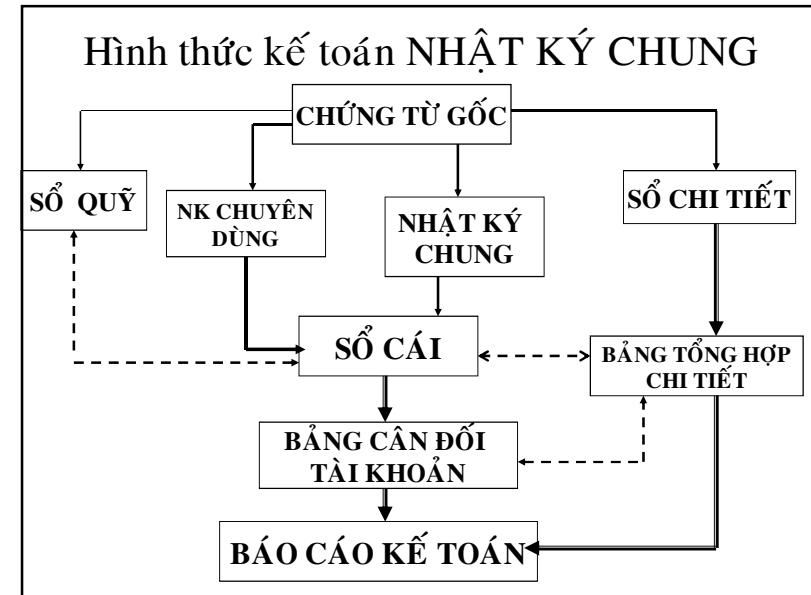
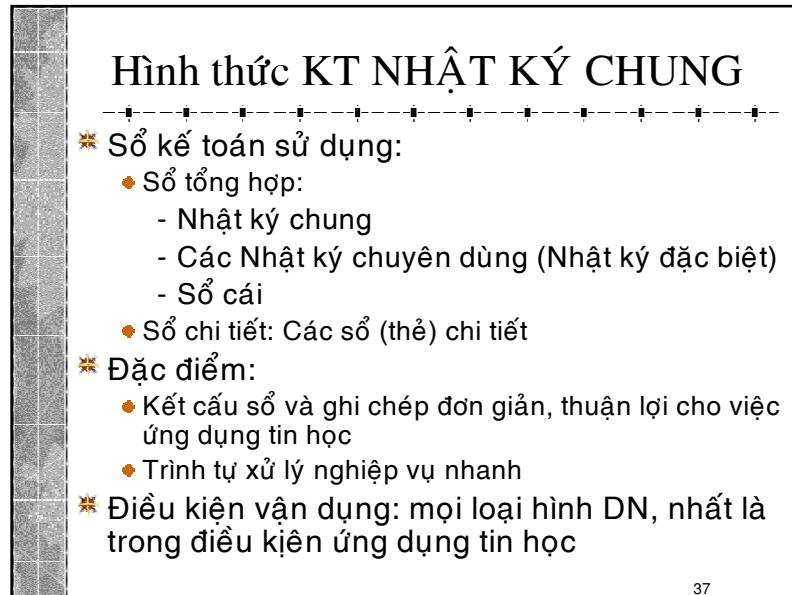
=> Khác nhau: SỔ KT SỬ DỤNG
TRÌNH TỰ GHI CHÉP

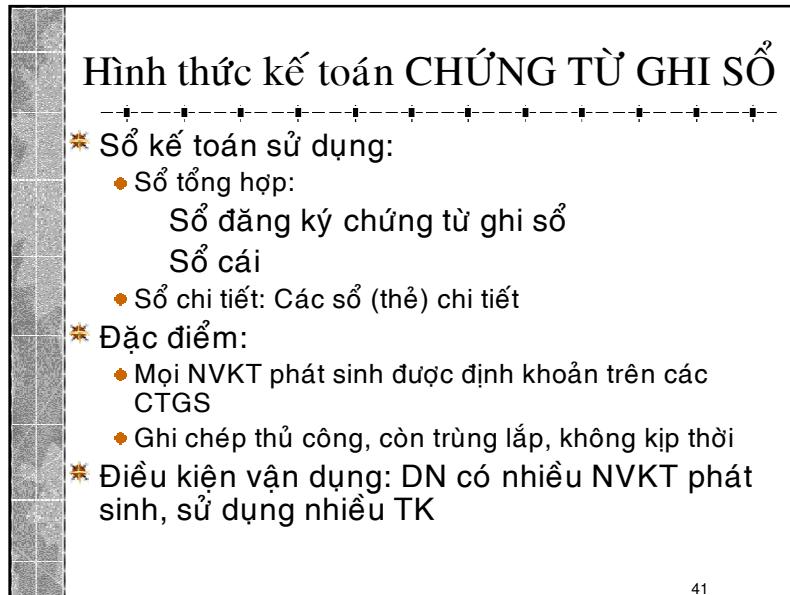
35

Lựa chọn hình thức KT thích hợp

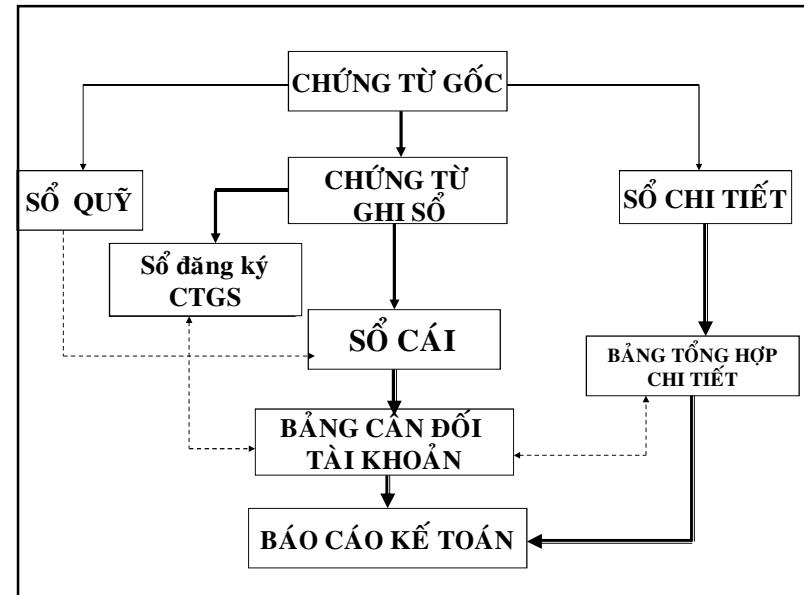
- ★ Quy mô của doanh nghiệp
- ★ Số lượng tài khoản sử dụng
- ★ Số lượng nghiệp vụ kinh tế phát sinh
- ★ Số lượng và trình độ của nhân viên kế toán
- ★ Trang bị kỹ thuật phục vụ công tác kế toán

36

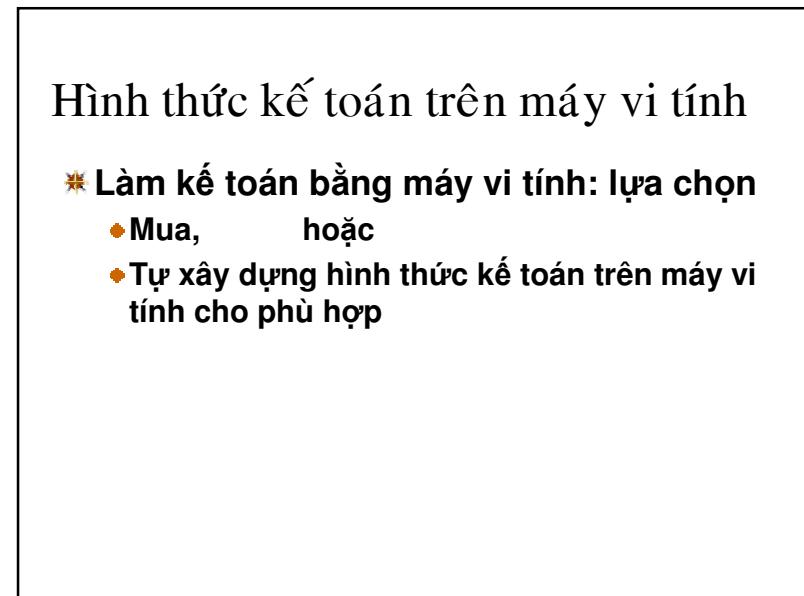

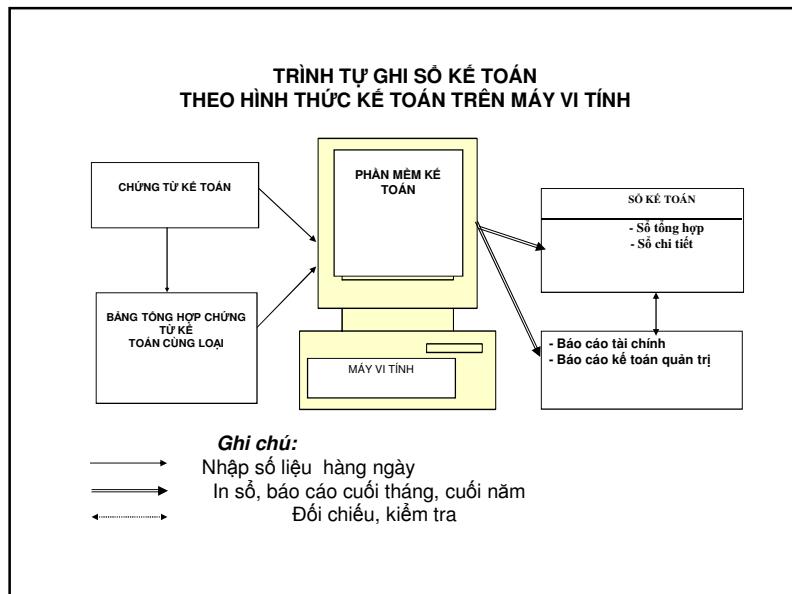
41

Sổ trong các hình thức KT

Hình thức KT	Ctừ	Đ.khoản	T/khoản	Đối chiếu	Báo cáo
NK - SC	C.từ	NK - SC	NK - SC	NK-SC	Báo cáo
			Sổ c.tiết	BảngTHCT	
Chứng từ ghi sổ	C.từ	Chứng từ ghi sổ	Sổ cái	BảngCĐTK	Báo cáo
			Sổ c.tiết	BảngTHCT	
Nhật ký chung	C.từ	NK chung	Sổ cái	BảngCĐTK	Báo cáo
		NK ĐB	Sổ c.tiết	BảngTHCT	
NK - CT			Không còn thông dụng		

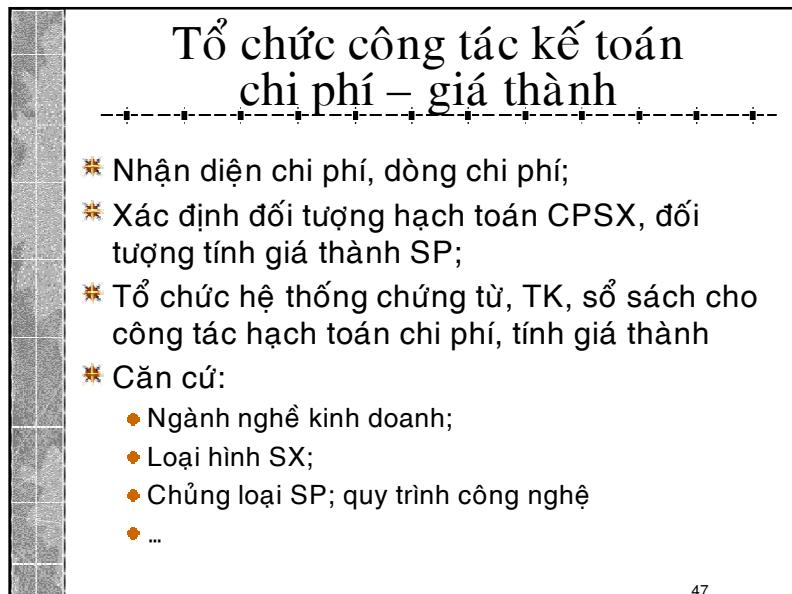

Tổ chức lập báo cáo kế toán và phân tích hoạt động kinh tế

- ✿ Hệ thống báo cáo tài chính:
 - ◆ Luật kế toán: mục 3, chương II: Báo cáo tài chính
 - ◆ Chế độ báo cáo tài chính DN
- ✿ Hệ thống báo cáo quản trị
- ✿ Phối hợp với các bộ phận liên quan, tổ chức phân tích hoạt động kinh tế

46

47

Tổ chức công tác kế toán chi phí – giá thành

- ✿ Xác định tiêu thức phân bổ CP:
 - ◆ Phân bổ CP NVL
 - ◆ Phân bổ CP tiền lương
 - ◆ Phân bổ CP SX chung
- ✿ Lựa chọn phương pháp đánh giá SP dở dang:
 - ◆ PP đánh giá theo CP NVL chính (hay trực tiếp)
 - ◆ PP ước lượng SP tương đương
 - ◆ PP đánh giá theo 50% CP chế biến

48

Tổ chức công tác kế toán chị phí – giá thành

- ❖ Lựa chọn phương pháp tính giá thành thích hợp:
 - ◆ PP tính giá thành trực tiếp
 - ◆ PP tính giá thành theo hệ số
 - ◆ PP tính giá thành theo tỷ lệ
 - ◆ PP loại trừ CP
 - ◆ PP tính giá thành phân bước
 - ◆ PP tính giá thành theo đơn đặt hàng
 - ◆ Hệ thống giá thành trên cơ sở hoạt động (ABC)

49

Tổ chức kiểm kê tài sản

- ❖ Lên kế hoạch kiểm kê (đối với kiểm kê định kỳ);
- ❖ Thành lập ban kiểm kê; hướng dẫn nghiệp vụ cho những người tham gia kiểm kê;
- ❖ Hoàn tất sổ sách trước khi kiểm kê
- ❖ Lập biên bản kiểm kê;
- ❖ Sau kiểm kê, đối chiếu số liệu kiểm kê với sổ sổ sách => phát hiện sai lệch => điều chỉnh sổ sách => xem xét nguyên nhân, xử lý ...

50

TỔ CHỨC BỘ MÁY KẾ TOÁN

- ❖ Tổ chức bộ máy kế toán là việc phân chia, sắp xếp các bộ phận trong hệ thống kế toán: nhân sự, thiết bị, nhiệm vụ và mối quan hệ giữa các bộ phận trong việc thực hiện nhiệm vụ chung của hệ thống

51

Tổ chức bộ máy kế toán

Cần căn cứ vào:

- ❖ Luật kế toán (chương III: Tổ chức bộ máy kế toán và người làm kế toán)
- ❖ Quy mô của doanh nghiệp
- ❖ Mặt bằng (không gian) tổ chức SXKD của DN;
- ❖ Mô hình tổ chức bộ máy quản lý của doanh nghiệp;
- ❖ ...

52

3 hình thức tổ chức bộ máy kế toán

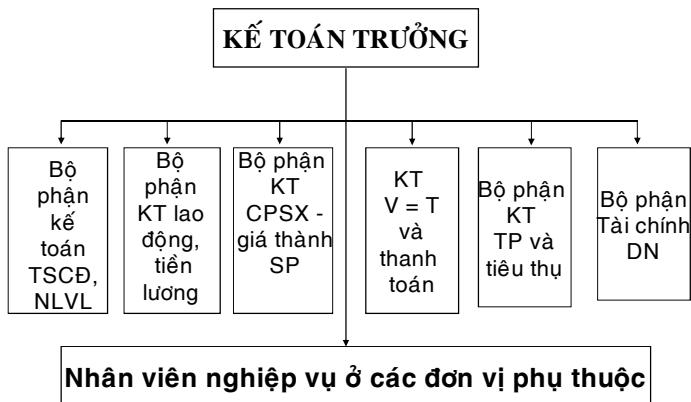
- ❖ Hình thức tổ chức bộ máy kế toán tập trung;
- ❖ Hình thức tổ chức bộ máy kế toán phân tán
- ❖ Hình thức tổ chức bộ máy kế toán vừa tập trung, vừa phân tán

53

Hình thức tổ chức bộ máy kế toán tập trung

- ❖ Đặc điểm: toàn bộ công tác kế toán được tập trung thực hiện ở phòng kế toán của DN
- ❖ Điều kiện vận dụng: các DN vừa và nhỏ, tổ chức SXKD và tổ chức quản lý tập trung.
- ❖ Ưu:
 - ♦ Bảo đảm sự tập trung, thống nhất;
 - ♦ Bộ máy kế toán gọn nhẹ

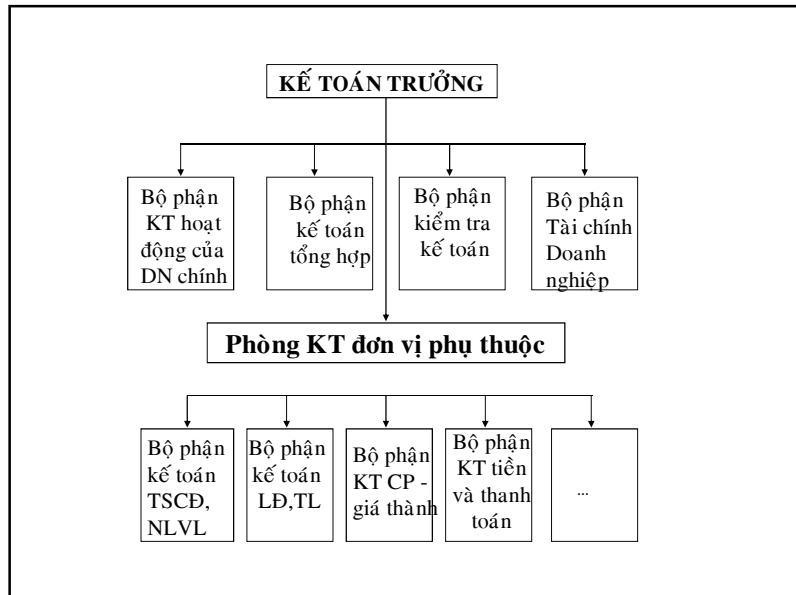
54

Hình thức tổ chức bộ máy kế toán phân tán

- ❖ Đặc điểm:
 - ♦ **P. kế toán các đơn vị phụ thuộc:** xử lý nghiệp vụ, gởi tài liệu và báo cáo về P. kế toán đơn vị chính
 - ♦ **Phòng kế toán DN chính:** hạch toán các nghiệp vụ phát sinh ở đơn vị chính; hạch toán nghiệp vụ tổng hợp; hướng dẫn, kiểm tra kế toán các đơn vị phụ thuộc
- ❖ Điều kiện vận dụng: DN có quy mô lớn, tổ chức SXKD và tổ chức quản lý phân tán

56

Người làm kế toán – KT trưởng

* Luật kế toán:

- ◆ Chương III: tổ chức bộ máy kế toán và người làm kế toán, điều 50, 51, 52, 53, 54
- ◆ Chương IV: hoạt động nghề nghiệp kế toán

* Nghị định số 129/2004/NĐ – CP ngày 31/05/2004: quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành luật kế toán

* TT liên tịch 13/2005/TTLT-BTC-BLĐTBXH ngày 07 tháng 02 năm 2005: Hướng dẫn tiêu chuẩn, điều kiện, thủ tục bổ nhiệm, bối miễn và xếp lương kế toán trưởng, phụ trách kế toán trong các tổ chức hoạt độngKD